

Případy komisaře Wallandera

henning
mankell

KRIMI román HOST

ve slepé
uličce

**ve slepé
uličce**

henning
mankell

KRIMI román **HOST**

**ve slepé
uličce**

Brno 2014

Henning Mankell

Villospår

Copyright © Henning Mankell, 1995

Published by agreement with Leopard Förlag, Stockholm
and Leonhardt & Høier Literary Agency A/S, Copenhagen

Translation © Helena Stiessová, 2014

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2014
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-7491-449-2 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7491-450-8 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7491-451-5 (Formát MobiPocket)

*Tou prastarou, přepevnou mříží
je marné třást, marné lomcování.
Ji nezlomím, nemohu zacloumat s ní.
To ve mně ji zkulí, to ve mně se kříží,
Teprv až zlomí mě, praskne to v mříží.*

(z básně Gustava Frödinga *Gazel*)

dominikánská republika
1978

prolog

Krátce před svítáním se Pedro Santana vzbudil, když ucítil čadící petrolejku.

Jakmile otevřel oči, zprvu nevěděl, kde vlastně je. Vytrhl se ze sna, o který nechtěl přijít. Byl na cestě prazvláštní skalnatou krajinou, vzduch byl lehounký a jemu připadalo, jako by ho opustily veškeré vzpomínky. Skomírající petrolejka se mu vtírala do vědomí jako vzdálený pach sopečného popela. Ale najednou tam bylo ještě něco jiného: zvuk trpícího, těžce oddychujícího člověka. A vtom se sen přetrhl a Pedro Santana se musel vrátit do temného pokoje, kde strávil šest dní a šest nocí, aniž usnul na víc než několik minut.

Petrolejka zhasla. Kolem se rozhostila tma. Pedro seděl zcela nehnutě. Noc byla horká. Košile se mu lepila potem. Cítil pach vlastního těla. Už dlouho neměl sílu se umýt.

Pak znovu zaslechl zvuk přerývaného dechu. Opatrně se zvedl z hliněné podlahy a rukama tápal po kanystru s petrolejem, který měl stát vedle dveří. Zatímco spal, nejspíš muselo pršet, pomyslel si, jak šmátral ve tmě. Podlaha pod nohama byla navlhla. V dálce se ozvalo kokrhání. Věděl, že to je Ramírezův kohout. Ten vždycky předstihl ostatní kohouty z vesnice, kokrhal ještě před svítáním. Byl jako netrpělivý člověk. Zrovna jako lidé z města, kteří se zdají být tak zaneprázdnění, až nakonec nestihnou nic jiného než se starat o vlastní spěch. To není jako na vesnici, tady vše plyne tak pomalu, jak plyne život sám. Proč chvátat, když rostliny, které nás živí, rostou tak zvolna?

Jeho ruka zavadila o kanystr. Vytáhl látkový zámotek, kterým bylo ucpané hrdlo. Dýchání rozléhající se tmou bylo čím dál přerývanější. Našel petrolejku, vytáhl korkovou zátku a opatrně dovnitř nalil petrolej. Zároveň se rozpomínal, kam položil zápalky. Krabička byla skoro prázdná, to si pamatoval. Ale dvě nebo tři zápalky tam snad ještě budou. Postavil kanystr stranou a začal rukama po podlaze. Skoro okamžitě narazil na krabičku.

Škrtl sirkou, nadzvedl skleněné stínidlo a díval se, jak se knot rozhořel slabým plamínkem.

Potom se otočil. Pohled, který ho čekal, mu působil obrovské utrpení. Nechtěl se dívat.

Žena ležící v posteli u zdi umírala. Už to věděl s jistotou, přestože si do poslední chvíle namlouval, že se její stav zlepší. Jeho sen byl posledním pokusem o únik. Teď už neunikne.

Smrti se nedá utéct. Ani té vlastní, ani té, která čeká na někoho blízkého.

Přidřepł si k posteli. Petrolejka vrhala po zdech neklidné stíny. Díval se na její obličej. Byla ještě mladá. Tváře měla sice bledé a propadlé, ale pořád byla krásná. *Krása opustí mou ženu jako poslední*, pomyslel si a ucítil v očích slzy. Položil jí ruku na čelo. Horečka pořád stoupala.

Úkosem pohlédl do rozbitého okna, vyspraveného kusem utrženého kartonu. Svítání nepřicházelo. Ramírežův kohout byl pořád jediný, který kokrhá. *Hlavně ať už svítá*, pomyslel si. *Zemře v noci. Ne ve dne. Jen když vydrží dýchat do svítání. Pak mě ještě neopustí.*

Najednou otevřela oči. Vzal ji za ruku a pokusil se usmát.

„Kde je naše dítě?“ zeptala se tak slabým hlasem, že jí stěžl rozuměl.

„Spinká doma u mojí sestry,“ odpověděl. „Je to tak lepší.“

Zdalo se, že ji ta odpověď uklidnila.

„Jak dlouho jsem spala?“

„Spoustu hodin.“

„Seděl jsi u mě celý den? Musíš si odpočinout. Za pár dní už tu nebudu takhle polehávat.“

„Taky jsem spal,“ řekl jí. „Brzo se uzdravíš.“

Přemítal, jestli poznala, že jí lže. Přemítal, jestli ví, že už nikdy nevstane z postele. Že by z čirého zoufalství lhali jeden druhému? Aby odlehčili, co je nevyhnutelné?

„Jsem hrozně unavená,“ špitla.

„Musíš spát, abys nabrala síly,“ řekl a odvrátil přitom hlavu, aby neviděla, s jakým úsilím se přemáhá.

Krátce nato pronikl do stavení první paprsek svítání. Žena opět upadla do bezvědomí. Pedro seděl na zemi u postele. Byl tak unavený, že už nedokázal udržet myšlenky pohromadě. Rozutekly se mu a on nad nimi ztratil veškerou moc.

Dolores poznal, když mu bylo jednadvacet let. Společně s bratrem Juanem podnikli dlouhou cestu do Santiaga de los Treinta Caballeros, aby viděli karneval. Juan byl o dva roky starší a ve městě už jednou byl. Ale Pedro to zažil poprvé. Cesta jim trvala tři dny. Tu a tam je někdo kousek svezl na povoze. Ale větší část cesty ušli pěšky. Jednou zkusili načerno popojet přeplněným autobusem, který mířil do města. Ale když se na zastávce pokoušeli vylézt na střechu a ukrýt se mezi zavazadly a svázanými uzly, řidič je objevil. S nadávkami je vyhnal. Hulákal za nimi, že takoví chudáci, co se nezmůžou ani na jízdenku, nemají na světě vůbec co pohledávat.

„Člověk, který řídí autobus, musí být hrozně bohatý,“ uvažoval Pedro, když se vydali znovu po prašné silnici, vinoucí se mezi nekonečnými cukrovými plantážemi.

„Hlupáku,“ opáčil Juan. „Peníze za jízdenky dostane ten, komu autobus patří. Ne ten, kdo ho řídí.“

„A to je kdo?“ zeptal se Pedro.

„Jak to mám vědět?“ odbyl ho Juan. „Ale až dorazíme do města, ukážu ti domy, ve kterých bydlí.“

Nakonec došli do cíle. Bylo to v únoru a celé město žilo divokým karnevalovým mumrajem. Pedro užasle zíral na pestrobarevné oblečení pošité blyštivými zrcátky. Masky připomínající ďábla a všemožná zvířata ho zprvu děsily. Celé město jako by se houpalo do rytmu tisíců bubnů a kytar. Juan ho zkušeně vodil ulicemi a uličkami. V noci spali na lavičce v parku Duarte. Celou dobu měl Pedro hrozný strach, že mu Juan v lidské vřavě zmizí.

Připadal si jako dítě, které se bojí, že se ztratí rodičům. Ale nedal to najevo. Nechtěl, aby se mu Juan smál.

Jenže právě tohle se stalo. Došlo k tomu třetí večer, který měl být zároveň jejich poslední. Byli zrovna na Cale del Sol, jedné z největších ulic ve městě, a Juan zničehonic zmizel v davu roztančených lidí v maskách. Neměli domluvené žádné místo, kde se sejdou v případě, že by se jeden druhému ztratili. Pedro bratra hledal dlouho do noci, ale marně. Nenašel ho ani na lavičce v parku, kde předtím přespávali. Za svítání se posadil u jedné ze soch na Plaza de Cultura. Napil se vody z kašny, aby zahnal žízeň. Neměl ale peníze, aby si koupil něco k jídlu. Pomyslel si, že nejlepší udělá, když se pokusí najít cestu zpátky domů. Hlavně aby se dostal ven z města, pak se vkrade na některou z banánových plantáží a tam se nacpe dosyta.

Najednou si uvědomil, že se vedle něj někdo posadil. Byla to dívka v jeho věku. Okamžitě ho napadlo, že je to ta nejkrásnější dívka, jakou kdy viděl. Když si všimla jeho pohledu, rozpačitě sklopila zrak. Pokradmu ji pozoroval, jak si zouvá sandály a mne si bolavá chodidla.

Tak se setkal s Dolores. Později mnohokrát mluvili o tom, že je svedlo dohromady Juanovo zmizení v karnevalové vřavě a její uchozené nohy.

Seděli na kašně a začali si povídat. Ukázalo se, že Dolores je ve městě také jen na návštěvě. Hledala místo jako služka a prochodila čtvrtí bohatých od domu k domu, leč bezúspěšně. Stejně jako Pedro se narodila v rolnické rodině a její vesnice ležela ne daleko té, odkud pocházel Pedro. Společnými silami se vymotali ven z města, zplundrovali pár banánovníků a naplnili si břicha. Čím víc se blížili k její vesnici, tím šli pomaleji.

O dva roky později, v květnu před obdobím dešťů, se vzali a odstěhovali se do Pedrovy vesnice, kde získali od jednoho Pedrova strýce malý domeček. Pedro pracoval na třetinové plantáži a Dolores pěstovala zeleninu, kterou prodávala nákupcům, co chodívali kolem. Byli sice chudí, ale zato mladí a šťastní.

Jen jedna věc nebyla, jak měla být. Ani po třech letech Dolores neotěhotněla. Nikdy o tom nemluvili. Ale Pedro viděl, že to jeho ženu trápí víc a víc. Bez jeho vědomí dokonce tajně navštívila *curiositas* na hranicích s Haiti, aby vyhledala pomoc. Nic se však nezměnilo.

Trvalo to osm let. Ale jednou večer se Pedro vracel z plantáže a Dolores mu vyšla naproti, aby mu řekla, že čeká dítě. Na konci osmého roku jejich manželství Dolores porodila dceru. Když ji Pedro spatřil, hned viděl, že zdědila matčinu krásu. Ten večer šel do místního kostela a obětoval zlatý šperk, který dostal od své matky, když ještě žila. Daroval ho Panně Marii a napadlo ho, že je se zavinitým dítkem podobná jeho Dolores s novorozenou dcerkou. Pak šel domů a po cestě si zpíval tak hlasitě a s vervou, až se za ním kolemjdoucí otáčeli a říkali si, že to nejspíš přehnal se zkvašenou třtinovou melasou.

Dolores spala. Dýchala pořád namáhavěji a neklidně se převalovala.

„Nemůžeš přece umřít,“ zašeptal Pedro a uvědomil si, že už své zoufalství nedokáže ovládat. „Nemůžeš mi umřít, opustit naši dceru.“

O dvě hodiny později bylo po všem. Na okamžik se její dech úplně zklidnil. Otevřela oči a podívala se na něj.

„Musíš naši dceru nechat pokřtít,“ řekla. „Musíš ji dát pokřtít a musíš na ni dávat pozor.“

„Brzo ti bude dobře,“ řekl. „Půjdeme do kostela spolu a necháme ji pokřtít.“

„Já už nejsem,“ vydechla a zavřela oči.

Pak usnula navěky.

Dva týdny po její smrti opustil Pedro vesnici, dcerku měl v košíku na zádech. Bratr Juan ho kus cesty doprovázel.

„Víš, co děláš?“ zeptal se.

„Dělám jen to, co musím,“ odvětil Pedro.

„Proč musíš kvůli křtu až do města? Proč nemůžeš nechat dítě pokřtít tady ve vesnici? Tenhle kostel byl dost dobrý pro tebe i pro mě. A předtím i pro naše rodiče.“

Pedro se zastavil a pohlédl na bratra.

„Čekali jsme na dítě osm let. Když dcera konečně přišla, Dolores onemocněla. Nikdo jí nedokázal pomoci. Žádný doktor, žádný lék. Nebylo jí ještě ani třicet let. A musela umřít. Protože jsme chudí. Jsme skrz naskrz prolezli nemocemi chudoby. Dolores jsem potkal, když jsi tenkrát zmizel na karnevalu. Teď se tam vrátím, do té velké katedrály na náměstí, kde jsem ji poprvé spatřil. Moje dcera bude pokřtěná v největším kostele, který u nás máme. To je to nejmenší, co můžu pro Dolores udělat.“

Nečekal, až Juan odpoví, otočil se a šel dál. Pozdě večer dorazil do vesnice, odkud pocházela Dolores, a zastavil se v domě její matky. Vysvětlil, kam má namířeno. Když domluvil, stará matka smutně zavrtěla hlavou.

„Žal tě připravil o rozum,“ řekla. „Mysli spíš na to, že dcerka bude celá špatná od toho věčného natřásání, jestli ji na zádech poneseš tu dálku až do Santiaga.“

Pedro na to nic neřekl. Druhý den brzy ráno se vydal dál. Celou cestu si s dítětem v košíku povídal. Vyprávěl dceři všechno, co si o Dolores pamatoval. A když už nebylo co víc povědět, začal zase od začátku.

Do města došel pozdě odpoledne, kdy se na obzoru kupila těžká dešťová mračna. Usadil se u velkého portálu katedrály Santiaga Apóstola a čekal. Čas od času dceru nakrmil z toho, co si s sebou nesl z domova. Pozoroval černě oděné kněze, kteří procházeli kolem něj. Buď mu připadali příliš mladí, nebo měli tuze naspěch, než aby byl některý z nich hoden pokřtít jeho dceru. Čekal řadu hodin. Konečně spatřil starého kněze, jak kráčí rozvázným krokem přes náměstí ke katedrále. Tehdy se zvedl, sňal z hlavy baret a držel dítě před sebou. Kněz si jeho příběh trpělivě vyslechl. Pak pokýval hlavou.

„Pokřtím tvou dceru,“ řekl. „Ušel jsi dlouhý kus cesty za něčím, v co věříš. V naší době je to vzácnost. Lidé pro svou víru málokdy podstupují dlouhou pouť. Proto taky svět vypadá tak, jak vypadá.“

Pedro kněze následoval do zšeřelé katedrály. Pomyslel si, že je mu Dolores nablízku. Její duše se vznáší kolem nich a provází jejich kroky až ke křtitelnici.

Starý kněz opřel svou hůl o jeden z vysokých pilířů.

„Jak se bude holčička jmenovat?“ zeptal se.

„Jako její matka,“ řekl Pedro. „Bude se jmenovat Dolores. A taky chci, aby měla jméno Maria. Dolores Maria Santana.“

Po křtu vyšel Pedro na náměstí a posadil se k soše, kde před lety potkal Dolores. Jeho dcera spala v košíku. Seděl zcela nehybně, ponořený hluboko do vlastního nitra.

Já, Pedro Santana, jsem prostý člověk. Po svých předcích jsem nezdědil nic jiného než chudobu a nouzi bez konce. Nesměl jsem si ponechat ani svou ženu. Ale přísahám, že naše dcera bude mít lepší život. Udělám všechno pro to, aby nemusela žít jako my. Slibuju ti, Dolores, že tvá dcera bude mít dlouhý, šťastný a důstojný život.

Ještě ten večer nechal Pedro město za zády. S dcerou Dolores Marií se vrátil do rodné vesnice.

Bylo devátého května 1978.

Malé Dolores Marii, jeho milované dceři, bylo osm měsíců.

skåne

21.—24. června 1994

